

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 08.01.2008, sp. zn. 29 Odo 805/2006, ECLI:CZ:NS:2008:29.ODO.805.2006.1

Číslo: 104/2008

Právní věta:

Občanský ani obchodní zákoník nepředepisují doručení zásilky obsahující právní úkon směřující k započtení do vlastních rukou druhého účastníka. Proto postačí, ocitne-li se taková zásilka ve sféře jeho dispozice. Písemnost se ocitne ve sféře dispozice druhého účastníka tím, že získá možnost seznámit se s jejím obsahem. Není přitom vždy nezbytné, aby se druhý účastník opravdu s obsahem projevu vůle seznámil; rozhodující je, aby měl – objektivně vzato – možnost obsah písemnosti poznat.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 08.01.2008

Spisová značka: 29 Odo 805/2006

Číslo rozhodnutí: 104

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Právní úkony

Předpisy: § 45 odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v P r a z e p o t v r d i l r o z s u d k e m z e d n e 28. 11. 2005 r o z s u d e k K r a j s k é h o s o u d u v P r a z e z e d n e 11. 2. 2005, k t e r ý m t e n t o s o u d p o n e c h a l v p l a t n o s t i s m ě n e č n ý p l a t e b n í r o z k a z z e d n e 5. 4. 2004 a u l o ž i l ž a l o v a n é m u p o v i n n o s t z a p l a t i t ž a l o b k y n i n á h r a d u n á k l a d ů ř í z e n í (v ý r o k I.) a s o u č a s n ě r o z h o d l o t o m, ž e ž a l o v a n ý j e p o v i n e n z a p l a t i t ž a l o b k y n i n á h r a d u n á k l a d ů o d v o l a c í h o ř í z e n í (v ý r o k II.).

V o d ů v o d n ě n í r o z h o d n u t í o d v o l a c í s o u d u v e d l, ž e v y š e l z e s k u t k o v ý c h z j i š t ě n í s o u d u p r v n í h o s t u p n ě a z t o t o ž n í l s e i s j e h o z á v ě r y p r á v n í m i.

O d v o l a c í s o u d k o n s t a t o v a l, ž e s m ě n e č n é ř í z e n í j e o v l á d á n o z á s a d o u k o n c e n t r a c e, v y j á d ř e n o u v § 175 o d s t. 4 o. s. ř., k t e r á s p o č í v á v t o m, ž e l z e p ř í h l í ž e t j e n k t ě m n á m í t k á m, k t e r é b y l y u p l a t n ě n y v e l h ŭ ě t ř í d n ů o d d o r u č e n í s m ě n e č n é h o p l a t e b n í h o r o z k a z u. V e v č a s n ý c h n á m í t k á c h ž a l o v a n ý n a m í t a l, ž e d l u h b y l j i ŝ z a p l a c e n, k č e m u ŝ m ě l o d o j í t j e d n o s t r a n n ý m z a p o č t e n í m d o p i s e m z e d n e 20. 1. 2004, a v š a k t u t o s v o u n á m í t k u n e p r o k á z a l, k d y ŝ v ř í z e n í p ř e d s o u d e m p r v n í h o s t u p n ě b y l o z j i š t ě n o, ž e p ř e d m ě t n ý d o p i s, o b s a h u j í c í j e d n o s t r a n n ý p r o j e v k z a p o č t e n í, n e b y l ž a l o b k y n i v ů b e c d o r u č e n.

Odvolací soud tedy přitakal názoru soudu prvního stupně, že k započtení nedošlo.

Dále odvolací soud uvedl, že žalovaný učinil další jednostranný úkon směřující k započtení v rámci procesní obrany v námitkách, kde se dovolával ustanovení § 98 o. s. ř. Podle odvolacího soudu je předmětem námitkového řízení posouzení toho, zda směnečný platební rozkaz byl či nebyl vydán právem, a proto se v tomto řízení přihlíží pouze ke skutečnostem, které nastaly do vydání směnečného platebního rozkazu, a z toho důvodu se posuzuje i důvodnost námitek, tedy i námitky započtení. Skutečnosti nastalé až po vydání směnečného platebního rozkazu nelze jako účinnou procesní obranu uplatnit v námitkovém řízení, ale až v eventuálním řízení o výkon rozhodnutí; to platí i pro posouzení námitky započtení.

Za situace, kdy žalovaný učinil úkon směřující k započtení až po vydání směnečného platebního rozkazu, tedy až v námitkách (když dopisem ze dne 20. 1. 2004 k započtení nedošlo), není dle názoru odvolacího soudu vůbec potřebné zjišťovat, zda měl žalovaný vůči žalobkyni existující pohledávku způsobilou k započtení, neboť i kdyby ji měl, pak započtení nebylo provedeno před vydáním směnečného platebního rozkazu, a nemůže na jeho platnost mít žádný vliv. Proto výtky na adresu soudu prvního stupně, že nevyhověl návrhu žalovaného na doplnění důkazního řízení, které mělo směřovat právě k prokázání tvrzení žalovaného o tom, že vůči žalobkyni měl pohledávku, kterou proti směnce započtl, shledal odvolací soud nedůvodnými a takové zjišťování považoval za zcela bezpředmětné.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázal na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., co do důvodů na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Tvrdí, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a je v rozporu s hmotným právem.

Dovolatel uvádí, že odvolací soud vychází z nesprávného „tvrzení“, že ve lhůtě k podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu není možné za takovou námitku považovat jednostranné započtení pohledávky. Dále namítá, že soudy obou stupňů nevzaly v úvahu námitku započtení řádně uplatněnou žalovaným a nezabývaly se tedy ani existencí pohledávky žalovaného proti žalobkyni z důvodu rekonstrukce bytu žalobkyně, přičemž má za to, že obě zmiňované pohledávky byly vzájemně započteny již dříve. Pokud si žalobkyně doporučený dopis ze dne 20. 1. 2004, jehož obsahem bylo sdělení o provedení jednostranného započtení pohledávek, nevyzvedla, spatřuje v tom dovolatel úmysl a dovozuje, že za okamžik jednostranného zápočtu je třeba považovat uložení doporučeného dopisu na poštovním úřadu ve spojení s písemnými upozorněními adresáta o doporučené zásilce ze strany poštovního úřadu. Poukazuje na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 Cmo 430/94 a 5 Cmo 753/95, podle kterých je proti směnečnému platebnímu rozkazu námitka započtení přípustná.

Dovolatel navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání zastává názor, že dovolací důvod tak, jak byl odvolatelem vymezen, není dán a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání zamítl.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka mají po právní stránce zásadní význam.

O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam, jde zejména, jestliže rozhodnutí řeší právní otázku, kterou dovolací soud dosud nevyřešil, nebo kterou odvolací soudy

nebo dovolací soud rozhodují rozdílně. Řeší-li napadené rozhodnutí určitou právní otázku v rozporu s hmotným právem, má vždy po právní stránce zásadní význam. Za otázku zásadního právního významu nelze považovat takovou otázku, která byla v napadeném rozhodnutí řešena v souladu s ustálenou soudní praxí.

V řešení otázky možnosti započtení pohledávky žalovaného v rámci procesní obrany v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu dovolací soud zásadní právní význam neshledal.

Jak již Nejvyšší soud uzavřel v rozsudku ze dne 26. 7. 2007, sp. zn. [29 Odo 63/2006](#), včas podané a odůvodněné námitky vydaný směnečný platební rozkaz neruší, nýbrž se v jím vymezeném rozsahu pouze odkládá jeho právní moc a vykonatelnost. Na základě podaných námitek soud v námitkovém řízení rozhodne, zda směnečný platební rozkaz bude ponechán v platnosti nebo zda bude zrušen a v jakém rozsahu. Jinými slovy, účelem řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu je přijetí závěru, zda směnečný platební rozkaz byl vydán právem (a bude ponechán zcela nebo z části v platnosti) nebo zda námitky žalovaného jsou důvodné (a platební rozkaz bude třeba zcela či zčásti zrušit). V řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu se tak již nerozhoduje o povinnosti zaplatit směnku.

Z výše popsané povahy a účelu řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu pak vyplývá, že správnost takového platebního rozkazu je nutné posuzovat podle stavu, který zde byl v okamžiku jeho vydání. Skutečnosti, k nimž došlo až po této době, proto důvodem k jeho zrušení být nemohou. Byl-li projev vůle směřující k započtení žalovaným učiněn až v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu, nemůže tato procesní obrana, byť by byla shledána důvodnou, zpochybnit správnost směnečného platebního rozkazu; jde o důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. (výkon rozhodnutí je nepřípustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat – v tomto případě projev vůle směřující k započtení byl učiněn po vydání směnečného platebního rozkazu, ale pohledávky se setkaly v době před jeho vydáním). Neobstojí proto argumentace dovolatele vycházející z ustanovení § 580 občanského zákoníku co do okamžiku zániku vzájemných pohledávek věřitele a dlužníka, když z hlediska posouzení právní relevance námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu je podstatné, že právní úkon směřující k započtení byl učiněn až v době po vydání směnečného platebního rozkazu.

Zásadní právní význam však dovolací soud shledává v řešení otázky, zda v případě, že adresát nepřevzme v úložní lhůtě zásilku obsahující listinu o započtení vzájemných pohledávek, ač tak učinit mohl, nabývá započtení marným uplynutím úložní lhůty účinků stanovených zákonem.

Ustanovení § 45 odst. 1 obč. zák. určuje, že projev vůle působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí dojde.

V projednávané věci vyplývá ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, že žalovaný odeslal žalobkyni doporučeně dopis ze dne 20. 1. 2004 o započtení pohledávky, žalobkyně si však tuto zásilku v úložní době nevyzvedla a ta byla vrácena zpět žalovanému. Z toho odvolací soud dovodil, že v řízení nebylo třeba prokazovat, zda měl žalovaný vůči žalobkyni pohledávku, ohledně které se dovolával započtení, neboť nebyl-li dopis obsahující úkon žalovaného o započtení žalobkyni doručen, k započtení nedošlo. Tento závěr odvolacího soudu není správný.

Jak již dovolací soud uzavřel v rozsudku ze dne 3. 1. 2006, sp. zn. [21 Cdo 563/2005](#), uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 65/2006, od kterého nemá důvodu se odchýlit ani v projednávané věci, písemný projev vůle (písemnost) je – obecně vzato – doručen druhému účastníku, jakmile se ocitne ve sféře jeho dispozice, ledaže zákon stanoví určitý způsob doručování. Písemnost se ocitne ve sféře dispozice druhého účastníka tím, že získá možnost seznámit se s jejím obsahem. Není přitom vždy nezbytné, aby se druhý účastník opravdu s obsahem projevu vůle seznámil;

rozhodující je, aby měl – objektivně vzato – možnost obsah písemnosti poznat.

Obchodní ani občanský zákoník přitom pro doručení úkonu směřujícího k započtení nepředepisují, aby byla zásilka obsahující tento úkon doručena do vlastních rukou. Platí tedy, že jej lze druhé straně doručit jakýmkoliv způsobem, kterým se dostane do sféry její dispozice, například prostřednictvím držitele poštovní licence, pomocí každé fyzické osoby, která bude ochotna doručení provést, nebo osobním předáním druhé straně apod. V projednávané věci dle skutkových zjištění soudu prvního stupně sice držitel poštovní licence zásilku obsahující odstoupení od smlouvy žalobkyni nepředal, uložil ji však ve své provozovně a žalobkyni o uložení vyrozuměl. Důvody, pro které si žalobkyně zásilku nevyzvedla, se – vzhledem k zaujatému právnímu názoru – odvolací soud (a ani soud prvního stupně) nezabýval.

Protože právní posouzení věci co do řešení otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání, rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2, věty za středníkem, a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V dalším řízení se bude odvolací soud zabývat především důvody, pro které žalobkyně zaslanou zásilku nepřevzala, a teprve tehdy zjistí-li, že takové převzetí nebylo objektivně možné, může učinit závěr o tom, že dojitím dopisu žalovaného ze dne 20. 1. 2004 do sféry dispozice žalobkyně k zániku žalované pohledávky nedošlo.